

**UCHWAŁA NR XXX/203/2017
RADY MIASTA BARTOSZYCE**

z dnia 16 lutego 2017 r.

**w sprawie przyjęcia „Miejskiego programu wyrównywania szans życiowych osób niepełnosprawnych,
zamieszkałych na terenie miasta Bartoszyce, na lata 2017-2021”.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r., o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. 2016 poz. 446 z późn. zm.) oraz art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r., o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. 2016, poz. 930 z późn. zm.), Rada Miasta Bartoszyce uchwala, co następuje:

§ 1.

Uchwala się „Miejski program wyrównywania szans życiowych osób niepełnosprawnych, zamieszkałych na terenie miasta Bartoszyce, na lata 2017-2021”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Bartoszyce.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta

Leonard Boiwko

Załącznik

do uchwały nr XXX/203/2017

Rady Miasta Bartoszyce

z dnia 16 lutego 2017r.

**„Miejski program
wyrównywania szans życiowych
osób niepełnosprawnych,
zamieszkałych na terenie miasta Bartoszyce
na lata 2017-2021”**

Bartoszyce, luty 2017 r.

Spis treści

<i>Wprowadzenie</i>	3
1. Diagnoza sytuacji osób niepełnosprawnych	4
1.1. Informacje ogólne	4
1.2. Sytuacja osób niepełnosprawnych na terenie miasta Bartoszyce	6
1.3. Zasoby umożliwiające rehabilitację osób niepełnosprawnych, w tym dzieci i młodzieży.....	8
2. Metodyka przygotowania i aktualizacji Programu	13
3. Analiza SWOT problematyki niepełnosprawności w mieście Bartoszyce	14
4. Cel strategiczny, priorytety działania Programu	17
5. Wdrażanie Programu.....	26
5.1. Promocja Programu.....	26
5.2. Monitorowanie Programu.....	26
5.3. Finansowanie Programu.....	26
<i>Zakończenie</i>	27
<i>Tabela nr 2 – Priorytety i działania programowe w formie tabelarycznej na lata 2017-2021</i>	28

Wprowadzenie

„Miejski program wyrównywania szans życiowych osób niepełnosprawnych, zamieszkałych na terenie miasta Bartoszyce na lata 2017-2021” jest dokumentem służącym realizacji polityki społecznej Miasta Bartoszyce, ukierunkowanym na pomoc osobom, które w wyniku różnego typu niepełnosprawności doświadczają ograniczeń w samodzielnym funkcjonowaniu i pełnieniu ról społecznych. Program skierowany jest do niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Bartoszyce oraz do ich otoczenia.

Definicja zawarta w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych określa, iż: „(...) osoby niepełnosprawne, czyli osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi (...)”. Biorąc pod uwagę powyżej przytoczoną definicję, niepełnosprawność przedstawia się jako zjawisko niejednorodne, obejmujące wiele ograniczeń funkcjonalnych, które mogą mieć charakter stały lub przejściowy. Niepełnosprawność może być fizyczna, intelektualna lub psychiczna; może wynikać z choroby somatycznej, umysłowej lub zaburzeń na tle psychicznego niedostosowania.

Przyczyny niepełnosprawności są bardzo złożone. Za główne należy uznać: zagrożenia chorobami cywilizacyjnymi, słabość systemu promocji zdrowia i opieki medycznej, trudne warunki pracy, zagrożenia komunikacyjne, słaby przepływ informacji, niską świadomość zdrowotną społeczeństwa.

Głównym zadaniem Programu jest systematyczne pogłębianie integracji społecznej wszystkich mieszkańców bez względu na ich wiek, sprawność fizyczną i sytuację ekonomiczną oraz włączanie osób z niepełnosprawnością do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, jak również tworzenie warunków do akceptacji społecznej odmienności, związanej z niepełnosprawnością i starością. Zakłada się otwarty charakter Programu, co oznacza, że może on być uzupełniany o nowe zadania, w ramach których możliwe będzie realizowanie projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych. Program zakłada współpracę wielu instytucji i organizacji, w tym również pozarządowych, działających na terenie Miasta Bartoszyce na rzecz osób niepełnosprawnych. Działania w nim ujęte są zgodne z polityką państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Niniejszy Program został wypracowany w gronie osób na co dzień zajmujących się problematyką związaną z niepełnosprawnością, których zadaniem jest tworzenie warunków do realizacji działań, umożliwiających osobom niepełnosprawnym pełną integrację ze społeczeństwem. Proces budowania takiego systemu musi odbywać się w zgodzie z oczekiwaniami tego środowiska, z jego udziałem, ale także z uwzględnieniem zapisów zawartych w dokumentach strategicznych i programowych dotyczących rozwoju kraju i regionu oraz strategii adresowanych do różnych obszarów życia. Jest to już piąta edycja Programu na rzecz osób niepełnosprawnych, realizowana w mieście Bartoszyce.

Określono w nim 4 priorytety, w ramach których realizowane będą szczegółowe działania. Dla potrzeb monitorowania Programu określono również 2-letni okres sprawozdawczości, począwszy od roku 2016, a skończywszy na roku 2021.

1. Diagnoza sytuacji osób niepełnosprawnych

Opracowanie niniejszej analizy sytuacji osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Miejskiej Bartoszyce oparte jest na danych pochodzących m.in.: z Głównego Urzędu Statystycznego, zamieszczonych na stronie internetowej Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych (zakładka: *Niepełnosprawność w liczbach*), Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie, Powiatowego Urzędu Pracy w Bartoszycach, Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Bartoszycach, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bartoszycach oraz danych uzyskanych podczas „Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011” i zawartych w Diagnozie sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta Bartoszyce w ramach Strategii Rozwoju Miasta Bartoszyce na lata 2015-2022.

1.1 Informacje ogólne

Środowisko osób niepełnosprawnych jest jednym z najłabiej poznanych obszarów ludności Polski. Dynamika zmian oraz wielość instytucji świadczących pomoc i orzekających niepełnosprawność powoduje, że dane dotyczące niepełnosprawności prawnej są wybiórcze. Organy powołane do orzekania o niepełnosprawności powielają swoją pracę, w związku z tym nie ma możliwości, aby wzajemnie uzupełniały statystyki. Osoby niepełnosprawne ujmowane są w nich wielokrotnie albo w ogóle się w nich nie znajdują. Statystyki dotyczące osób niepełnosprawnych najpełniej ujmował „Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002”. Wszelkie próby późniejszych aktualizacji tych danych nie dają pełnego obrazu niepełnosprawności w Polsce. Dla przykładu, GUS w swojej publikacji z lipca 2012 r. zwraca uwagę, że uzyskane dane z „Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011” są niedoszacowane, ponieważ:

- blisko 1,5 mln respondentów w związku z dobrowolnym charakterem pytań dotyczących niepełnosprawności odmówiło udzielenia odpowiedzi;
- w NSP 2011 zostały wykorzystane administracyjne bazy danych;
- dane dotyczące niepełnosprawności zostały zebrane w ramach spisu reprezentacyjnego, co oznacza, że otrzymane dane zostały uogólnione na całą populację.

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych ogółem wynosiła na koniec marca 2011 r.: 4 697 000 osób, co stanowiło 12,2% ludności kraju (dla porównania w 2002 r., w Polsce mieszkało

blisko 5,5 mln osób niepełnosprawnych, co stanowiło 14,3%). W 2011 roku udział mężczyzn wśród osób niepełnosprawnych wynosił 46,1% wobec 53,9% kobiet.

Zgodnie z klasyfikacją GUS zbiorowość osób niepełnosprawnych dzieli się na 2 podstawowe grupy:

- ❖ osoby niepełnosprawne **prawnie**, tj. takie, które posiadają odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony,
- ❖ osoby niepełnosprawne **tylko biologicznie**, tj. takie, które mają (odczuwają) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania podstawowych czynności.

W roku 2011 liczebność zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie i biologicznie (jednocześnie) wynosiła 4 697 047, w tym: tylko prawnie – 3 131 456 osób, tylko biologicznie – 1 565 591. W porównaniu z wynikami Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku ogólna liczba osób niepełnosprawnych obniżyła się o 759,7 tys., tj. o 13,9%, zaś liczba osób niepełnosprawnych prawnie zmniejszyła się o 1 316,6 tys., tj. o 29,6%. Natomiast liczba osób niepełnosprawnych tylko biologicznie zwiększyła się o 559,0 tys., tj. o 55,5%.

Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności wskazują na spadek liczby osób niepełnosprawnych prawnie w wieku powyżej 16 roku życia oraz zmianę struktury osób niepełnosprawnych według stopnia niepełnosprawności.

Według wyników kwartalnego reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonego przez GUS od 1992 roku, liczba osób niepełnosprawnych w wieku 16 lat i więcej od 2002 roku systematycznie spadała i w 2009 roku wynosiła 3,5 mln (dokładnie 3 506 tys.). Według danych BAEL przeliczonych w oparciu o nowe bilanse ludności po NSP 2011, liczba osób niepełnosprawnych w wieku 16 lat i więcej w 2014 roku kształtowała się na poziomie 3,3 mln osób (dokładnie 3 272 tys.). Oznacza to, że 10,6% ludności w wieku 15 lat i więcej posiadało prawne orzeczenie niepełnosprawności. Liczba osób niepełnosprawnych prawnie w wieku produkcyjnym wynosiła średniorocznie 1 901 tys., co stanowiło 8,4% ludności w tym wieku.

Zmianę struktury osób niepełnosprawnych według stopnia niepełnosprawności można zaobserwować porównując dane dotyczące udziału osób o określonych stopniach niepełnosprawności w populacji osób niepełnosprawnych prawnie ogółem w latach 2002 i 2014. I tak, według BAEL, udział osób niepełnosprawnych ze znacznym stopniem niepełnosprawności w 2002 roku wynosił 21,1%, z umiarkowanym – 35,1% z lekkim – 42,7%. Natomiast w 2014 roku odsetki te wynosiły odpowiednio: 28,4%, 42,3% i 29,3%. Wśród osób niepełnosprawnych prawnie w wieku produkcyjnym struktura ta w roku 2014 przedstawiała się: 22,0% - znaczny stopień niepełnosprawności, 45,0% - umiarkowany, 33,0% - lekki.

W roku 2011 według NSP 2011 w województwie warmińsko-mazurskim zamieszkiwały 197.293 osoby niepełnosprawne (dla porównania w roku 2002 było to 211.600 osób), zaś powiat bartoszycki zamieszkiwało 7.546 osób niepełnosprawnych (w roku 2002 było to 8.035 osób).

1.2. Sytuacja osób niepełnosprawnych na terenie miasta Bartoszyce

Gmina Miejska Bartoszyce położona jest w powiecie bartoszyckim, w północno-wschodniej części Polski. Bartoszyce zajmują powierzchnię **1 179 ha**. Ilość mieszkańców na dzień 30.06.2016 r. wynosi **24.082 osób**, w tym 12.707 kobiet oraz 11.375 mężczyzn. Liczba ta od wielu lat się zmniejsza - od roku 2005 zmalała o prawie 1.500 osób. Spowodowane jest to przede wszystkim:

- zmianami struktury ludności (ujemny przyrost naturalny i migracje ludności);
- migracją wewnętrzną i zewnętrzną;
- sytuacją finansową ludności.

Dochód na 1 mieszkańca Gminy Miejskiej Bartoszyce wynosi **2.963,30 zł** (dla porównania w powiecie bartoszyckim dochód na 1 mieszkańca wynosi 3.542,85 zł, województwie warmińsko-mazurskim 3.375,03 zł, zaś według wskaźnika dla całej Polski szacuje się na poziomie 3.272,10 zł).

Z danych uzyskanych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Bartoszykach na terenie Gminy Miejskiej Bartoszyce mieszka 568 osób (stan na wrzesień 2016 r.) posiadających wydane orzeczenia o niepełnosprawności, w tym:

- dla osób powyżej 16 roku życia w stopniu znacznym **168**;
- dla osób powyżej 16 roku życia w stopniu umiarkowanym **186**;
- dla osób powyżej 16 roku życia w stopniu lekkim **119**;
- dla osób poniżej 16 roku życia **95**.

Wydane orzeczenia uprawniają osoby niepełnosprawne do skorzystania z m.in. pomocy socjalnej, systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, korzystania z usług opiekuńczych, terapeutycznych, rehabilitacyjnych, ewentualnego uczestnictwa w placówkach wsparcia dziennego lub umieszczenia w domach pomocy społecznej, a także pozyskania odpowiedniego zatrudnienia lub dostosowania stanowiska pracy.

Duży wpływ na warunki społeczno-gospodarcze osób niepełnosprawnych na terenie Bartoszyce ma sytuacja na rynku pracy. Stopa bezrobocia w powiecie bartoszyckim w czerwcu 2016 r. wyniosła 23,1%. Na dzień 30.06.2016 r., w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bartoszykach zarejestrowanych było **1.469** mieszkańców Bartoszyce, w tym **727 kobiet** i **742 mężczyzn**. Choć dane statystyczne pokazują, że wskaźnik bezrobocia w Bartoszykach spada, to w głównej mierze jest to spowodowane spadkiem liczby osób w wieku produkcyjnym. Wśród osób zarejestrowanych w PUP – 216 osób to osoby niepełnosprawne, 27 osób posiada co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 r. życia.

Sytuacja osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy nie jest zadowalająca. Rehabilitacja zawodowa jest systemem różnych działań, na który składa się poradnictwo

zawodowe, szkolenie zawodowe, przygotowanie miejsc pracy, ich dobór do psychofizycznych możliwości osoby niepełnosprawnej i aktywne pośrednictwo pracy. Niejednokrotnie podjęcie pracy przez osobę niepełnosprawną traktowane jest jako sukces całego procesu rehabilitacji, ponieważ przekłada się to na wszystkie aspekty życia i funkcjonowania w społeczeństwie, a także w środowisku lokalnym.

Osoby niepełnosprawne, zamieszkałe na terenie miasta Bartoszyce (w tym znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej) mogą skorzystać z kompleksowego wsparcia ze strony instytucji państwowych i samorządowych. Wychodząc naprzeciw tej sytuacji Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bartoszycach w okresie od stycznia do czerwca 2016r. wypłacił następujące świadczenia z tytułu niepełnosprawności:

I. Zasiłki pielęgnacyjne (153,00 zł/m-c):

- 1) niepełnosprawnemu dziecku – **1.182 świadczenia**,
- 2) osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności – **2.051 świadczeń**,
- 3) osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia jeżeli legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeśli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia – **1.139 świadczeń**.

II. Dodatek z tyt. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego:

1. do ukończenia 5 roku życia - **60 świadczeń** (80,00 zł/m-c);
2. powyżej 5 roku życia – **590 świadczeń** (100,00 zł/m-c).

III. Świadczenia opiekuńcze dla osoby rezygnującej z zatrudnienia w związku z opieką nad osobą niepełnosprawną, w tym:

1. Świadczenia pielęgnacyjne: **484 świadczenia** (kwota świadczenia 1.300,00 zł/m-c):
 - matce lub ojcu – **472 świadczenia**;
 - innym osobom, na których, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964r. *Kodeks rodzinny i opiekuńczy* ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności – **12 świadczeń**;
2. specjalny zasiłek opiekuńczy (520,00 zł/m-c) – **123 świadczenia**;
3. zasiłek dla opiekuna (520,00 zł/m-c) – **366 świadczeń**.

IV. Dodatek mieszkaniowy z tytułu niepełnosprawności – 58 świadczeń.

V. Świadczenia wypłacane z ustawy o pomocy społecznej:

W okresie od stycznia do końca czerwca 2016 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bartoszycach udzielił wsparcia **2.151 osobom z 1.169 rodzin**. Do najczęstszych przyczyn udzielania wsparcia i pomocy należały:

- a) bezrobocie – **728**,
- b) niepełnosprawność **413** (dla porównania w roku 2011 z tytułu niepełnosprawności udzielono wsparcia 104 osobom),
- c) długotrwała i ciężka choroba – **359** (dla porównania w roku 2011 z tego tytułu udzielono wsparcia 33 osobom)
- d) ubóstwo – **136**.

Na terenie Bartoszyca realizowane są również usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze, które są formą pomocy społecznej, świadczoną osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym, niepełnosprawnym, itp. Usługi są realizowane przez dwa podmioty pozarządowe – Oddział Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża i Zarząd Rejonowy Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej. W okresie od stycznia do końca czerwca 2016 r., z usług skorzystało łącznie **111 osób przewlekle chorych**, w tym 46 - z orzeczeniem o niepełnosprawności. Specjalistycznymi usługami opiekuńczymi aktualnie objętych jest **9 osób** z zaburzeniami psychicznymi.

Kolejnym zadaniem własnym gminy, realizowanym w ramach *ustawy o pomocy społecznej*, jest kierowanie do domów pomocy społecznej osób wymagających całodobowej opieki i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w tym domu. Do DPS są również kierowane osoby niepełnosprawne, których stan zdrowia wymaga całodobowej opieki, a rodzina nie jest w stanie jej zapewnić. Aktualnie w tego typu placówkach umieszczonych jest **48 osób** (stan na dzień 30.06.2016 r.). Średnioroczny koszt dopłaty wnoszonej przez Gminę do utrzymania jednego pensjonariusza w roku 2015 wyniósł **2.037,45 zł**.

1.3 Zasoby umożliwiające rehabilitację osób niepełnosprawnych, w tym dzieci i młodzieży

1) Instytucje samorządowe - rehabilitacja społeczno-lecznicza i zawodowa, wsparcie w różnorodnych sytuacjach życiowych

Realizacja znacznej części zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych powierzona została samorządom terytorialnym. Zadania te na terenie Miasta Bartoszyce realizowane są w głównej mierze przez gminne i powiatowe jednostki organizacyjne samorządów, a w szczególności:

- Dzienny Dom "Senior-WIGOR" w Bartoszycach, który funkcjonuje jako wyodrębniona komórka organizacyjna Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bartoszycach. Swoją działalność rozpoczął 30 grudnia 2015 r., w ramach realizacji Programu Wieloletniego „Senior-WIGOR” na lata 2015-2020, po przekształceniu Domu Dziennego Pobytu. Placówka zapewnia wsparcie w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osobom powyżej 60 r. ż., przez co najmniej 8 godzin dziennie, 5 razy

w tygodniu. Oferuje m. in. usługi: socjalne, kulturalno-oświatowe, terapeutyczne, edukacyjne, sportowo-rekreacyjne, itp., adresowane do osób w podeszłym wieku. (źródło: opracowanie własne na podstawie strony internetowej MOPS w Bartoszycach),

- Środowiskowy Dom Samopomocy – znajdujący się w strukturze MOPS jest placówką pobytu dziennego, funkcjonującą 5 dni w tygodniu, w godzinach pracy MOPS, przeznaczoną dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi, upośledzonych umysłowo oraz wskazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, sprzężonych z innymi chorobami. Głównym celem placówki jest podejmowanie działań zmierzających do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności jego uczestników. Działalność terapeutyczna prowadzona jest w oparciu o osiem sal terapeutycznych: multimedialną, rehabilitacji ruchowej z elementami fizjoterapii, spotkań ogólnych i gospodarstwa domowego, arteterapii, ergoterapii, terapii społecznej, rękodziela ludowego oraz doświadczania światła.
- Powiatowy Urząd Pracy realizuje działania w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, w tym osób bezrobotnych niepełnosprawnych, poprzez usługi i instrumenty rynku pracy. Podstawowymi usługami rynku pracy są: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i organizacja szkoleń. Instrumentami rynku pracy wspierającymi podstawowe usługi rynku pracy są:
 - finansowanie kosztów przejazdu do miejsca pracy, odbywania stażu, przygotowania zawodowego dorosłych w związku ze skierowaniem przez powiatowy urząd pracy,
 - finansowanie kosztów zakwaterowania w miejscu pracy osobie, która podjęła zatrudnienie lub inną pracę zarobkową, staż, przygotowanie zawodowe dorosłych poza miejscem stałego zamieszkania, w przypadku skierowania przez urząd,
 - dofinansowanie wyposażenia miejsca pracy, podjęcia działalności gospodarczej, kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa,
 - refundowanie kosztów poniesionych z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne w związku z zatrudnieniem skierowanego bezrobotnego,
 - finansowanie dodatków aktywizacyjnych.

Ponadto Powiatowy Urząd Pracy organizuje i kieruje osoby niepełnosprawne na szkolenie w trybie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, w ramach której organizuje i kieruje osoby niepełnosprawne zarejestrowane w Urzędzie jako poszukujące pracy i niepozostające w zatrudnieniu do korzystania z usług i instrumentów rynku pracy.

Od roku 2013 na terenie Miasta Bartoszyce realizowany jest lokalny Partnerski Program Aktywizacji (PPA), którego celem jest aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne i poszukujące pracy. Dla każdego uczestnika Partnerstwa

opracowywany jest Indywidualny Plan Wsparcia oraz ustalona indywidualna ścieżka kompleksowej aktywizacji społeczno-zawodowej. Pakiet usług na rzecz niepełnosprawnych uczestników obejmuje m.in.:

- ✓ organizację spotkań indywidualnych i grupowych ze specjalistami;
 - ✓ zaangażowanie indywidualnego doradcy osób niepełnosprawnych, finansowanie kosztów badań lekarskich, wypłacanie stypendiów stażowych,
 - ✓ organizację prac społecznie użytecznych, staży, wypłacanie świadczeń rodzinnych, świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego, świadczeń z pomocy społecznej, dodatków mieszkaniowych,
 - ✓ realizację szkoleń zawodowych, staży, wypłacanie stypendiów, zatrudnienie,
 - ✓ organizację szkoleń zawodowych, staży.
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszycach (PCPR) realizuje zadania powiatu dotyczące rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych. Celem tych działań jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. PCPR opracowuje i realizuje zagadnienia związane ze strategią rozwoju województwa oraz powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych. Dofinansowuje ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zadania wynikające z *ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*, m.in.: uczestnictwo osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, zakup przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych przyznawanych na podstawie odrębnych przepisów, likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, dofinansowanie kosztów działalności warsztatów terapii zajęciowej oraz zlecenie realizacji zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osobom niepełnosprawnym organizacjom pozarządowym. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszycach jest również od wielu lat realizatorem celowych programów tworzonych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych mających na celu aktywizację zawodową i społeczną oraz wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych, tj. „ Program Wyrównywania Różnic Między Regionami III” i „ Aktywny samorząd”.

W PCPR w Bartoszycach działa również Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Powiatowy Zespół orzeka na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego o zaliczeniu bądź nie zaliczeniu do osób niepełnosprawnych. W przypadku osób do 16 r.ż. Powiatowy Zespół wydaje orzeczenia o niepełnosprawności, natomiast w przypadku osób powyżej 16 r.ż. orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

2) Placówki oświatowe

Zgodnie z zapisami prawa oświatowego każdemu dziecku ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnemu, tworzy się warunki niezbędne do rozwoju, dostosowując treści, metody i organizację do możliwości psychofizycznych dzieci oraz zapewnia możliwość korzystania z pomocy psychologiczno - pedagogicznej. Orzeczenie

o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez Zespoły Orzekające, działające w publicznych poradniach psychologiczno - pedagogicznych, w tym w poradniach specjalistycznych, wskazuje na potrzebę stosowania specjalnej organizacji procesu nauczania i metod pracy oraz określa zalecane najkorzystniejsze dla dziecka formy kształcenia specjalnego.

Edukacja niepełnosprawnych dzieci i młodzieży na terenie miasta odbywa się m.in. w:

- Specjalnym Ośrodku Szkolno - Wychowawczym w Bartoszycach,
- Powiatowym Centrum Rozwoju Edukacji w Bartoszycach,
- Przedszkolu Integrycyjnym Nr 4,
- Szkole Podstawowej Nr 3,
- Zespole Szkół Nr 1,
- Gimnazjum Nr 2.

Dzieci i młodzież z orzeczeniami wydanymi przez Zespół Orzekający uczą się również w innych przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych. Uczeń z orzeczeniem do kształcenia specjalnego ma prawo do nauki w szkole i przedszkolu ogólnodostępnym. Placówki te mają obowiązek zapewnienia im stosownych zajęć rewalidacyjnych.

Zespół Orzekający Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej wydaje orzeczenia do kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży: niesłyszących, słabo słyszących, niewidomych, słabo widzących, z autyzmem, z Zespołem Aspergera, niepełnosprawnych ruchowo (w tym z afazją), niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym, z niepełnosprawnością sprzężoną, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym. Zespół wydaje również opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dla małych dzieci - od momentu wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole. Dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną głębokiego stopnia wydaje się orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno – wychowawczych.

3) Szpital Powiatowy w Bartoszycach

- Oddział Rehabilitacji Neurologicznej,

Oddział szpitalny Szpitala Powiatowego w Bartoszycach zapewniający terapię pacjentom z zaburzeniami powstałymi na skutek uszkodzenia centralnego układu nerwowego. Oddział zapewnia pacjentom kompleksową rehabilitację składającą się z ćwiczeń ruchowych, zabiegów fizykoterapeutycznych, terapii logopedycznej, terapii zajęciowej oraz opieki psychologa. (źródło: opracowanie własne na podstawie strony internetowej Szpitala Powiatowego w Bartoszycach)

- Oddział Rehabilitacji Dziecięcej i Terapii Matki,

Oddział Rehabilitacji Dziecięcej i Terapii Matki hospitalizuje dzieci w wieku 0 – 18 lat ze schorzeniami neurologicznymi. Głównym zadaniem oddziału jest wczesna diagnostyka i terapia usprawniająca dzieci wykazujących jakiegokolwiek opóźnienia lub nieprawidłowości w rozwoju psychoruchowym, m. in. dzieci z grupy ryzyka okołoporodowego, urodzone z niską punktacją Apgar, w zamartwicy. Pacjentami są ponadto dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym, przepukliną oponowo-rdzeniową, rdzeniowym zanikiem mięśni, wadami wrodzonymi OUN, po urazach czaszkowo-mózgowych i z innymi schorzeniami przebiegającymi z uszkodzeniem układu nerwowego. Specjalnością oddziału jest terapia metodą Vojty, poza tym stosowana jest terapia NDT - Bobath, terapia logopedyczna, terapia zabawą, zabiegi fizykoterapeutyczne oraz pomoc psychologa. Oddział przeznaczony jest dla matek z dziećmi, które uczą się należytej pielęgnacji, karmienia, usprawniania oraz innych czynności niezbędnych w opiece nad dzieckiem niepełnosprawnym.

- Dział Fizjoterapii,

W dziale tym wykonywane są zabiegi z zakresu fizykoterapii, kinezyterapii, hydroterapii, okłady fango zarówno pacjentom hospitalizowanym w oddziałach szpitala jak i w trybie ambulatoryjnym.

4) Organizacje pozarządowe aktywnie działające na terenie miasta w obszarze rehabilitacji społeczno-leczniczej i zawodowej oraz wsparcia w różnorodnych sytuacjach życiowych

Społeczność pozarządowa prężnie działająca na rzecz niepełnosprawnych oraz ich rodzin wpływa istotnie na polepszenie sytuacji materialnej, edukacyjnej, zdrowotnej tego środowiska. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty jest zasadniczym zadaniem własnym miasta. Wspólną cechą samorządu i organizacji pozarządowych jest ich lokalny charakter. Z tej właściwości wynika zasadnicza korzyść jaką jest współpraca, której głównym celem jest polepszenie warunków życia lokalnej społeczności zgodnie z rzeczywistymi potrzebami. Charakterystyczną cechą organizacji pozarządowych działających na terenie miasta Bartoszyce jest duże zróżnicowanie jeśli chodzi o ich wielkość, zasięg działania, pola zainteresowań i aktywności.

Na rzecz szeroko pojętego środowiska osób niepełnosprawnych działają:

- Stowarzyszenie Integracji Osób Niepełnosprawnych SION, prowadzące m.in. Warsztaty Terapii Zajęciowej, Wypożyczalnię Sprzętu Rehabilitacyjnego oraz Zakład Aktywności Zawodowej,
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków,
- Polski Związek Niewidomych,
- Warmińsko- Mazurskie Stowarzyszenie Przyjaciół Opieki Paliatywnej,
- Stowarzyszenie Amazonek,
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „JESTEŚ-MY”,
- Fundacja na Rzecz Zdrowia,

- Polski Komitet Pomocy Społecznej,
- Polski Czerwony Krzyż,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów.

Na podstawie analizy sytuacji osób niepełnosprawnych zakres programowy powinien obejmować takie zagadnienia, jak:

- działania prowadzące do likwidacji barier architektonicznych i komunikacyjnych w przestrzeni publicznej i miejscu zamieszkania;
- pomoc w dostępie do informacji i komunikacji społecznej;
- zapewnienie skutecznej pomocy i wsparcia w środowisku, w celu utrzymania i osiągania przez osoby niepełnosprawne optymalnego poziomu funkcjonowania, mobilności, samodzielności i niezależności;
- rozwój sieci placówek wspierających, integracyjnych, terapeutycznych itp.,
- zapewnienie dostępu do wyrównywania szans w dostępie do usług edukacyjnych;
- zapewnienie możliwości pełnego uczestnictwa w kulturze, zarówno w charakterze odbiorcy, jak i twórcy oraz zapewnienie możliwości uprawiania sportu i korzystania z ogólnodostępnych form rekreacji;
- wspieranie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych;
- zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego.

2. *Metodyka przygotowania i aktualizacji Programu*

„Miejski program wyrównywania szans życiowych osób niepełnosprawnych, zamieszkałych na terenie miasta Bartoszyce na lata 2017-2021” skierowany jest do osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Program będzie realizował cele strategiczne określone w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Bartoszyce na lata 2016 – 2022”. Jest kontynuacją działań na rzecz osób niepełnosprawnych, podejmowanych przez władze miasta od 2008 r. i obejmuje zadania na kolejny okres programowania (V edycja Programu).

Na podstawie § 10 Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Bartoszyce (załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 190/2014 Burmistrza Miasta Bartoszyce z dnia 23.12.2014 r.), Burmistrz Miasta Bartoszyce 8 listopada 2016 r. Zarządzeniem powołał Zespół Programowy ds. tworzenia „Miejskiego programu wyrównywania szans życiowych osób niepełnosprawnych, zamieszkałych na terenie miasta Bartoszyce na lata 2017-2021”, którego zadaniem była merytoryczna praca nad niniejszym dokumentem.

Kolejnym etapem była współpraca z organizacjami pozarządowymi, które działając bezpośrednio z osobami niepełnosprawnymi przedstawiły propozycje działań i określiły występujące problemy. Dysponując zebrany materiał Wydział Kultury, Sportu, Współpracy i Rozwoju Urzędu Miasta opracował Program i wspólnie z Zespołem Programowym określił cele strategiczne, sformułowane w kategoriach osiągnięć, które

miasto Bartoszyce powinno uzyskać do 2021 roku. Natomiast priorytety określają działania, jakie należy podjąć by dążyć do realizacji celów strategicznych.

W ostatniej części dokumentu określono zasady zarządzania Programem. Realizacja zadań określonych w dokumencie nie będzie możliwa bez partnerstw, działających na terenie miasta jednostek, instytucji, służb i organizacji, których współpraca powinna być koordynowana oraz monitorowana przez Burmistrza Miasta Bartoszyce. Ostatnim etapem realizacji procesu opracowania Programu było przedłożenie projektu do konsultacji mieszkańcom miasta Bartoszyce, organizacjom pozarządowym działającym w sferze pomocy osobom niepełnosprawnym.

3. Analiza SWOT problematyki niepełnosprawności w mieście Bartoszyce

Zespół odpowiedzialny za przygotowanie Programu na lata 2017 - 2021 rozpoczął swoje działania od analizy SWOT, na wynikach której oparł proces tworzenia dokumentu. Jest to metoda diagnozy sytuacji społeczności lokalnej. Nazwa techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów:

- ✓ **Strengths - Silne strony, atuty**
- ✓ **Weaknesses - Wady, słabe strony**
- ✓ **Opportunities - Okazje, szanse**
- ✓ **Threats - Trudności, zagrożenia**

Tab. Nr 1. Analiza SWOT problematyki niepełnosprawności w mieście Bartoszyce.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Istniejący system wsparcia społecznego, w tym instytucji pomocy społecznej, • Aktywność organizacji pozarządowych z wieloletnim doświadczeniem w działalności na rzecz osób niepełnosprawnych, • Znajomość problemów przez jednostki zajmujące się aktywizacją społeczno-zawodową osób niepełnosprawnych, • Możliwość korzystania z pojawienia się nowej specjalistycznej kadry ds. osób niepełnosprawnych (m.in. doradcy ds. osób niepełnosprawnych, trenerzy pracy), • Wczesna edukacja przedszkolna z zakresu profilaktyki i zdrowia (m.in. kształtowanie nawyków bezpiecznego zachowania),	• Mała ilość miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, • Niska świadomość pracodawców na temat możliwości zatrudniania osób ze schorzeniami specjalnymi i wynikających z tego korzyści, • Występowanie barier architektonicznych w obiektach sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych, • Brak możliwości pozyskiwania mieszkań dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym mieszkań chronionych, • Niewystarczająca integracja osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną, • Niewystarczający przepływ informacji na temat możliwości współpracy i partnerstwa,

• Dobrze przygotowana kadra do prowadzenia zajęć z dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną, • Możliwość korzystania z kształcenia specjalnego i integracyjnego, • Funkcjonowanie punktów i wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i środków pomocniczych dla osób niepełnosprawnych, • Systematyczne organizowanie konferencji, szkoleń na temat korzyści wynikających z partnerstwa, • Zwiększenie oferty w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, • Społeczna akceptacja działań na rzecz poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych.	• Niedostateczne upowszechnianie w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw, • Niewystarczająca diagnoza problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych w mieście, • Niewystarczające dostosowanie przepisów prawa miejscowego do potrzeb osób niepełnosprawnych.

SZANSE	ZAGROŻENIA
• Opracowanie i realizacja lokalnych programów wsparcia osób niepełnosprawnych, • Rozwój sektora organizacji pozarządowych działających w sferze usług społecznych, • Możliwość tworzenia wolontariatu przy realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych, • Wzrost świadomości urzędników samorządowych, dotyczący problematyki osób niepełnosprawnych, • Rosnąca świadomość społeczna w zakresie integracji osób niepełnosprawnych, • Postęp w medycynie i rehabilitacji wielu chorób, • Możliwość korzystania ze środków funduszy strukturalnych, • Akceptacja i zrozumienie potrzeb osób niepełnosprawnych, • Integracja osób niepełnosprawnych	• Pogorszenie koniunktury gospodarczej, • Ograniczenie środków publicznych przeznaczonych na udzielenie wsparcia osobom niepełnosprawnym, • Trudności z pozyskaniem środków własnych dla uczestnictwa w programach unijnych i pozostałych, • Nadmierna biurokracja w dystrybucji środków finansowych, • Poszerzanie się zjawiska wykluczenia społecznego, • Deprecjacja społeczna osób niepełnosprawnych i ich rodzin, • Rosnąca ilość osób niepełnosprawnych, • Tendencje do przesuwania rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych do systemu pomocy społecznej, • Niedoskonałość i nadmiar przepisów prawnych.

w środowiskach lokalnych, • Modernizowanie i przystosowywanie obiektów prowadzonych przez jednostki samorządowe do potrzeb osób niepełnosprawnych, • Podejmowanie działań uzupełnienia infrastruktury socjalnej miasta, tj. świetlic, klubów oraz innych placówek (ośrodków wsparcia), • Podnoszenie poziomu wykształcenia i umiejętności praktycznych osób niepełnosprawnych, • Poprawa sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy, • Polityka krajów UE skierowana na rozwój partnerstwa.	

Opracowanie analizy SWOT jest istotą w procesie planowania strategicznego i stanowi punkt wyjściowy dla realizacji poszczególnych celów założonych w Programie. Jest to efektywna metoda identyfikacji słabych i silnych stron w działaniach, jakie podejmuje się na rzecz osób z niepełnosprawnością. Pozwala ona skoncentrować uwagę na najważniejszych strategicznych czynnikach w każdej z czterech grup (S, W, O, T). Z uwagi na swoją dokładność (którą można w dowolny sposób określać, przechodząc od prostych technik badań do zupełnie wyrafinowanych) jest to metoda interdyscyplinarna, partycypacyjna (aby wyeliminować subiektywizm ocen), pracochłonna i kosztowna, a przy tym elastyczna. Najważniejszą zaletą tej metody jest przedstawienie w sposób niezmiernie syntetyczny i obrazowy pozycji strategicznej podmiotu z uwzględnieniem wszystkich możliwych czynników oddziałujących na nią (o ile zostaną uwzględnione w analizie), a także łatwe przejście do planowania strategicznego. Schemat analizy SWOT wymusza dostrzeżenie wewnątrz podmiotu zarówno mocnych, jak i słabych stron, a w otoczeniu zarówno zagrożeń, jak i szans rozwojowych.

Rezultaty analizy prezentuje się zazwyczaj w formie macierzy, która ułatwia zrozumienie położenia podmiotu i wyciągnięcie wniosków. Taka wizualizacja pozwala na przykład na znalezienie potencjalnych źródeł rozwoju, między innymi poprzez zestawienie odpowiednich silnych stron i możliwości. Z drugiej strony, pozwala ona wykryć zagrożenia zewnętrzne, które mogą mieć szczególnie niekorzystne skutki dla badanej jednostki. Poszczególne czynniki określone przez zespół osób zaangażowanych w tworzenie Programu zostały ujęte w czteropolową matrycę zamieszczoną poniżej.

Pojawienie się tak wielu słabych i mocnych stron w analizie SWOT, świadczy o dużej wiedzy na temat zjawiska niepełnosprawności w Mieście Bartoszyce i funkcjonującym systemie działań podmiotów na rzecz osób niepełnosprawnych. Wiedzę tę należy rozwijać i ciągle aktualizować, ponieważ i problemy z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne nieustannie się zmieniają.

4. Cel strategiczny i priorytety działania Programu

Analiza sytuacji osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Miejskiej Bartoszyce pozwoliła zidentyfikować główne problemy z jakimi spotykają się te osoby w codziennym życiu i na ich podstawie określić podstawowe obszary działań zmierzających do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i wyrównywaniu szans środowiska osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny: Równe szanse, aktywne postawy osób niepełnosprawnych w mieście Bartoszyce.

Cel strategiczny Programu oraz poszczególne działania są spójne z zapisami zawartymi w następujących **dokumentach krajowych**:

- ✓ *Ustawie z dnia 8 marca 1990 roku, o samorządzie gminnym,*
- ✓ *Ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 roku, o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,*
- ✓ *Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 października 2007r. w sprawie przyznania osobie niepełnosprawnej środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,*
- ✓ *Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych,*
- ✓ *Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 marca 2011 r., w sprawie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej,*
- ✓ *Rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej,*
- ✓ *Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wzoru oraz trybu wydawania i zwrotu kart parkingowych z dnia 25 czerwca 2014 r.,*
- ✓ *Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie rodzaju placówek uprawnionych do uzyskania karty parkingowej z dnia 18 czerwca 2014 r.*

Akty prawa międzynarodowego:

- ✓ *Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych,*
- ✓ *Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010 – 2020,*
- ✓ *Decyzja Rady z dnia 26 listopada 2009 r. w sprawie zawarcia przez Wspólnotę Europejską Konwencji Narodów Zjednoczonych w prawach osób niepełnosprawnych,*
- ✓ *Rezolucja Rady Unii Europejskiej i przedstawicieli rządów państw członkowskich, zebranych w Radzie z dnia 17 marca 2008 r. w sprawie sytuacji osób niepełnosprawnych w Unii Europejskiej,*
- ✓ *Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 26 kwietnia 2006 r. w sprawie sytuacji kobiet niepełnosprawnych w Unii Europejskiej,*
- ✓ *Zalecenie Rady UE z 4 czerwca 1998 r. dotyczące kart parkingowych dla osób niepełnosprawnych.*

Zespół Programowy określił na wstępie priorytety, a dla każdego z nich cel ogólny oraz działania zmierzające do osiągnięcia celu strategicznego:

Priorytet 1: Profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności,

Priorytet 2: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych,

Priorytet 3: Integracja zawodowa osób niepełnosprawnych,

Priorytet 4: Partnerstwo społeczne na rzecz wyrównywania szans.

PRIORYTET 1: PROFILAKTYKA I OGRANICZANIE SKUTKÓW NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Uzasadnienie wyboru priorytetu

Profilaktyka obejmuje działania mające na celu zapobieganie chorobom, poprzez ich wczesne wykrycie i leczenie. Wyróżnia się następujące fazy:

- profilaktyka wczesna, czyli utrwalanie prawidłowych wzorców zdrowego stylu życia,
- profilaktyka pierwotna, czyli zapobieganie chorobom poprzez kontrolowanie czynników ryzyka,
- profilaktyka wtórna, czyli zapobieganie konsekwencjom choroby poprzez jej wczesne wykrycie i leczenie,
- profilaktyka, mająca na celu zahamowanie postępu choroby oraz ograniczenie powikłań.

Na stan zdrowia ma wpływ wiele niezależnych czynników, które oddziałują również na siebie nawzajem. Według Marca Lalonde na stan zdrowia ludności wpływają następujące czynniki:

- **uwarunkowania genetyczne**, które są związane zarówno z rozwojem osobniczym w trakcie życia płodowego, jak i z dziedziczeniem cech czy skłonności z pokolenia na pokolenie; w tym drugim przypadku stanowią najczęściej określoną predyspozycję, która ujawnia się dopiero wówczas, gdy zaistnieją okoliczności,
- **środowisko życia i pracy**, które jest bardzo szeroką kategorią, w skład której wchodzi takie aspekty jak: ekologia, gospodarka, polityka, finanse, klimat psychologiczny; ogólnie mówiąc, jest to otoczenie, w którym człowiek żyje; największe znaczenie ma jednak otoczenie najbliższe, czyli obok warunków mieszkaniowych i warunków pracy, przede wszystkim ludzie - rodzina, znajomi i współpracownicy; relacje z nimi w znaczący sposób wpływają na zdrowie i samopoczucie,
- **zachowanie**, należące do kategorii, która w największym stopniu zależy od decyzji człowieka, dotyczy zachowań wyznaczających tzw. styl życia, czyli m.in.: odżywiania się, aktywności fizycznej, dbania o zdrowie, spędzania czasu wolnego oraz radzenia sobie ze stresem.

Każda polityka gospodarcza i społeczna ma związek ze zdrowiem. Dlatego też polityka prozdrowotna musi być budowana na wszystkich szczeblach i przez wszystkie podmioty życia publicznego.

Profilaktyka zdrowotna oraz odnowa środowiska naturalnego, pracy i zamieszkania powinny mieć podstawowe znaczenie w działaniach wszystkich podmiotów i społeczności, zmierzających do wyeliminowania lub znacznego ograniczenia przyczyn niepełnosprawności. Zapobieganie niepełnosprawności i zmniejszanie jej skutków jest dla społeczeństwa mniej kosztowne niż konieczność zapewnienia późniejszej opieki nad osobami niepełnosprawnymi i podejmowanie działań zmierzających do ich integracji ze społeczeństwem.

Należy pamiętać, że styl życia i zachowania zdrowotne determinują w największym stopniu stan zdrowia społeczeństwa. W profilaktyce i ograniczaniu skutków niepełnosprawności szczególne znaczenie ma również zapobieganie wypadkom, w tym wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym, którymi zajmują się służby Państwowej Inspekcji Pracy. Należy także podejmować skuteczne działania zmierzające do ograniczenia liczby wypadków drogowych, których następstwem jest często niepełnosprawność.

Jednocześnie niezbędne jest objęcie szczególną opieką kobiet w ciąży z grupy ryzyka oraz wczesnym usprawnianiem niemowląt i dzieci obciążonych genetycznie, co ograniczy niepełnosprawność w późniejszych latach.

Ograniczeniu skutków niepełnosprawności z pewnością sprzyjać będzie podejmowanie działań zmierzających do doposażenia w sprzęt rehabilitacyjny placówek i instytucji zajmujących się rehabilitacją osób niepełnosprawnych. Niezbędne jest również inicjowanie tworzenia punktów sprzedaży i wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych dla osób niepełnosprawnych.

W celu zapobiegania, wyeliminowania lub zminimalizowania skutków niepełnosprawności należy wprowadzić na jak najwcześniejszym etapie rozwoju choroby fachowe leczenie, pomoc medyczną i psychologiczną, stałe monitorowanie niepełnosprawności. Działania terapeutyczne i rehabilitacja medyczna mogą znacznie ograniczyć skutki niepełnosprawności poprzez odzyskanie fizycznej i innej sprawności, a także umożliwić dalszy naturalny rozwój oraz zlikwidować lub ograniczyć potrzebę stałej pielęgnacji.

Cel ogólny: Rozszerzenie zakresu usług na rzecz zapobiegania powstawaniu niepełnosprawności oraz ograniczania jej skutków na terenie miasta Bartoszyce.

Działania:

- Inicjowanie działań na rzecz wczesnego wspomagania rozwoju dzieci niepełnosprawnych,
- Inicjowanie opracowywania lokalnych programów dotyczących zapobiegania niepełnosprawności,
- Inicjowanie opracowywania lokalnych programów na rzecz zdrowego stylu życia i ograniczania skutków niepełnosprawności,
- Podejmowanie działań w zakresie świadomego macierzyństwa osób niepełnosprawnych, w tym w szczególności z zaburzeniami psychicznymi,
- Inicjowanie organizowania seminariów i akcji uświadamiających na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży,

- Podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania wypadkom wodnym (szczególnie wśród dzieci i młodzieży), wypadkom przy pracy i w gospodarstwach domowych,
- Podejmowanie działań zmierzających do doposażenia w sprzęt rehabilitacyjny placówek i instytucji zajmujących się rehabilitacją osób niepełnosprawnych,
- Inicjowanie tworzenia punktów sprzedaży i wspieranie działalności wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego, środków pomocniczych dla osób niepełnosprawnych,
- Podejmowanie działań na rzecz stworzenia możliwości uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych,
- Stworzenie systemu preferencji w zakresie przydziału mieszkań osobom niepełnosprawnym

PRIORYTET II: INTEGRACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Uzasadnienie wyboru priorytetu

Integracja społeczna to działania wspólnotowe oparte na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności, których celem jest dążenie do społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej, w którym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomagane są jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Czynnikami wyznaczającym funkcjonowanie społeczne osób niepełnosprawnych są postawy społeczne względem nich. Obecność barier architektonicznych, brak zabezpieczeń prawnych, trudności w dostępie do szkół masowych - sprowadzają się do barier istniejących w świadomości społecznej, niewłaściwego stosunku społeczeństwa do problemów ludzi niepełnosprawnych. Postawy społeczne, stopień akceptacji osób z dysfunkcją i gotowość wchodzenia w bliskie relacje z nimi, znajomość ich potrzeb i problemów, a także możliwości, przesądzają często o losie ludzi niepełnosprawnych w społeczeństwie.

W demokratycznym państwie prawa należy podejmować skuteczne działania przeciwdziałające zjawiskom odrzucenia, alienacji i marginalizacji. Konstytucja Polski, art. 32 ust. 2, stanowi, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny. Dlatego, w celu wyeliminowania tych niepożądanych zjawisk należy stymulować rozwój ruchu społecznego oraz wspierać samorządy lokalne i organizacje pozarządowe w działaniach na rzecz poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych, ich uspołecznienia i aktywizacji w miejscu zamieszkania.

Nie ulega wątpliwości, że szczególną troską należy otoczyć rodziny dotknięte niepełnosprawnością. Postępowanie wobec dziecka niepełnosprawnego czy też niepełnosprawnej osoby dorosłej powinno tworzyć kompilację programów terapeutycznych dla całych rodzin, które często nie są przygotowane do zmierzenia się z zaistniałą sytuacją ani pod względem psychicznym, ani kompetencyjnym. Potrzebują one profesjonalnej pomocy psychologicznej oraz poradnictwa i edukacji, m.in. w zakresie obserwowania i interpretowania zachowań osoby niepełnosprawnej oraz odpowiedniego postępowania z tą

osobą, radzenia sobie w zupełnie nowych sytuacjach, nabycia umiejętności pełnej akceptacji niepełnosprawnego członka rodziny oraz udzielania mu szeroko pojętego wsparcia. W okresie kryzysu członkowie rodzin odczuwają również brak informacji, instruktażu i poradnictwa, które pozwoliłyby im kompetentnie opiekować się osobą niepełnosprawną, stymulować jej rozwój, zadbać o fachową rehabilitację oraz prowadzić ją w warunkach domowych, tym bardziej, że większe zaangażowanie członków rodzin i współpraca w procesie rehabilitacyjnym ze specjalistami jest ściśle związana z wiarą w możliwość poprawy stanu zdrowia dziecka czy też osoby dorosłej.

W obliczu problemów wynikających z niepełnosprawności, ogromnego znaczenia nabiera zapewnienie tej grupie społecznej nie tylko pomocy medycznej, lecz przede wszystkim innych form wsparcia niezbędnych do życia w środowisku społecznym.

Niejednokrotnie rodziny osób niepełnosprawnych skazane są na rezygnację z normalnego życia zawodowego i społecznego na rzecz opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Ośrodki wsparcia są miejscem, gdzie rodziny nie tylko mogą otrzymać pomoc w dziennej opiece nad osobą niepełnosprawną, ale również porady prawne i psychologiczne. Jest to środowiskowa forma pomocy półstacjonarnej, służąca utrzymaniu osoby w jej naturalnym środowisku i przeciwdziałaniu instytucjonalizacji.

Dlatego tak ważne jest, aby tworzyć politykę społeczną ukierunkowaną na wspomaganie rodzin z osobą niepełnosprawną, w celu zapobiegania nadmiernemu obciążaniu tych rodzin oraz umożliwienia osobom niepełnosprawnym życia w środowisku naturalnym.

Cel ogólny: Wyrównywanie szans i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.

Działania:

- Wspieranie placówek, instytucji i stowarzyszeń zajmujących się rehabilitacją i innymi działaniami podejmowanymi na rzecz osób niepełnosprawnych,
- Inicjowanie tworzenia grup, placówek, ośrodków wsparcia oraz rozwoju usług opiekuńczych dla rodzin z osobami niepełnosprawnymi,
- Prowadzenie poradnictwa terapeutycznego oraz punktów informacji dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin,
- Upowszechnienie i promowanie dostępu do usług terapeutycznych dla członków rodzin osób niepełnosprawnych, w tym na bazie ośrodków wsparcia (między innymi tworzenie bazy teleadresowej placówek i punktów specjalistycznych oraz popularyzacja rodzaju świadczonych przez nie usług),
- Wspieranie rodzin z osobą niepełnosprawną poprzez upowszechnienie i rozwój usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych,
- Kontynuacja realizacji Programu Miejskiego Centrum Organizacji Pozarządowych Pomocy Społecznej,
- Upowszechnianie działalności artystycznej osób niepełnosprawnych w lokalnych mass - mediach,
- Dostosowanie placówek użyteczności publicznej w tym placówek oświatowych do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- Dostosowanie części mieszkań komunalnych do wymogów osób niepełnosprawnych,

- Upowszechnienie informacji o możliwościach dostosowania mieszkań do wymogów osób niepełnosprawnych,
- Podjęcie działań w zakresie utworzenia mieszkań chronionych i hostelu dla osób niepełnosprawnych,
- Popularyzowanie i promowanie działań właścicieli i administratorów lokali na rzecz likwidacji barier architektonicznych,
- Likwidacja barier architektonicznych w pieszych ciągach komunikacyjnych,
- Montaż sygnalizacji dźwiękowej na przejściach z sygnalizacją świetlną dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- Pozyskiwanie środków na zakup transportu dostosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych. Rozszerzenie i popularyzacja oferty usług transportowych,
- Wydzielenia na parkingach miejsc dla osób niepełnosprawnych,
- Dostosowanie części taboru komunikacji miejskiej oraz częstotliwości jego przejazdów do potrzeb osób mających trudności w poruszaniu się do lokalizacji placówek działających na ich rzecz,
- Opracowanie i popularyzowanie mapy dostępności otoczenia dla osób niepełnosprawnych (oznaczenie miejsc dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych),
- Dofinansowanie budowy, rozbudowy i modernizacji obiektów, służących osobom niepełnosprawnym, w tym placówek wsparcia funkcjonujących w ramach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Adaptacja pomieszczeń oraz wyposażenie w sprzęt niezbędny uczniom niepełnosprawnym w placówkach oświatowych,
- Doposażenie w sprzęt rehabilitacyjny placówek wsparcia i organizacji pozarządowych zajmujących się osobami niepełnosprawnymi (w tym między innymi Warsztaty Terapii Zajęciowej SION, placówki wsparcia MOPS, itp.),
- Kontynuacja Bartoszyckich Spotkań Artystycznych Osób Niesamodzielnych,
- Kontynuacja Wojewódzkiego Przeglądu Twórczości Artystycznej Ośrodków Szkolno – Wychowawczych,
- Organizowanie Dnia Godności Osób Niepełnosprawnych,
- Organizowanie Dnia Treningu Aktywności Motorycznej,
- Organizowanie ogólnodostępnych imprez, wystaw, aukcji, spartakiad, zawodów sportowych, przeglądów artystycznych oraz umożliwienie udziału w nich osobom niepełnosprawnym,
- Prowadzenie punktu książki mówionej i z dużą czcionką dla osób niewidomych i słabo widzących,
- Propagowanie idei sportowych wśród osób niepełnosprawnych - wspieranie tworzenia i działalności stowarzyszeń i klubów sportowych,
- Podejmowanie działań zmierzających do doskonalenia i funkcjonowania oddziałów integracyjnych w szkołach i przedszkolach oraz zapewnienie kompleksowego wsparcia dla uczniów oddziałów integracyjnych,
- Wspieranie działań w zakresie kultury skierowanych do osób niepełnosprawnych,
- Zapewnienie warunków funkcjonowania grup rewalidacyjno-wychowawczych celem realizacji obowiązku szkolnego przez dzieci niepełnosprawne intelektualnie w stopniu głębokim,
- Utworzenie ośrodka wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i zapewnienie jego funkcjonowania,

- Zapewnienie opieki metodycznej dla nauczycieli pracujących z dziećmi niepełnosprawnymi,
- Współpraca placówek, organizacji i instytucji wspierających osoby niepełnosprawne,
- Opracowanie tablic informacyjnych o działalności instytucji zajmujących się osobami niepełnosprawnymi w placówkach opieki zdrowotnej,
- Dowożenie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej do placówek oświatowych,
- Podnoszenie kwalifikacji osób pracujących na rzecz niepełnosprawnych,
- Aktywizacja i edukacja rodzin z problemem niepełnosprawności (grupy wsparcia, warsztaty i szkolenia tematyczne, promocja, wspieranie, itp.),
- Zwiększanie świadomości środowiska lokalnego w zakresie integracji i szczególnych potrzeb osób niepełnosprawnych,
- Przygotowanie oceny sytuacji życiowej rodzin z osobami niepełnosprawnymi w naszym mieście na podstawie grupy reprezentatywnej wybranej przez podmioty odpowiedzialne za realizację działania,
- Profesjonalne szkolenie pracowników instytucji użyteczności publicznej do kontaktów z osobami, z ograniczonymi możliwościami komunikowania się,
- Objęcie preferencjami uczniów niepełnosprawnych w zakresie uzyskiwania stypendiów.

PRIORYTET III: INTEGRACJA ZAWODOWA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Uzasadnienie wyboru priorytetu

Praca stanowi ważny element życia społecznego – jest źródłem utrzymania, wpływa na pozycję społeczną, umożliwia samorealizację oraz nawiązywanie kontaktów społecznych. Dla wielu niepełnosprawnych osób praca jest dodatkowo istotnym elementem rehabilitacji społecznej. Jednocześnie osoby niepełnosprawne są jedną z grup będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Wpływa na to kilka czynników:

- niskie wykształcenie osób niepełnosprawnych,
- stereotypowe przekonania pracodawców o mniejszej efektywności i niekonkurencyjności osób niepełnosprawnych na rynku pracy,
- trudności w dostosowaniu stanowiska pracy do potrzeb osoby niepełnosprawnej,
- marazm i zniechęcenie wynikające z bycia długotrwale bezrobotnym,
- ogólna, trudna sytuacja na rynku pracy,
- biurokratyczne trudności z uzyskiwaniem dofinansowania i refundacji, o jakie mogą się starać pracodawcy zatrudniający osoby z niepełnosprawnościami.

Dodatkowo, szereg wątpliwości powstaje na gruncie, czy osoby posiadające orzeczenia o niezdolności do pracy (wydawane przez ZUS) mogą w ogóle pracować. Ograniczone możliwości łączenia renty z zarobkami nie zachęcają do podejmowania zatrudnienia. Próg dochodów umożliwiający utrzymanie renty jest zbliżony do jej wysokości, co wpływa demotywująco na osoby, które mogłyby pracować. Pomimo zachęt finansowych skierowanych do pracodawców, odsetek zatrudnionych osób niepełnosprawnych wciąż jest niski – w skali kraju wynosi ok. 12%.

Wejście ludzi niepełnosprawnych na otwarty, konkurencyjny rynek pracy może zakończyć się sukcesem jedynie wtedy, gdy najpierw wyrównane zostaną ich szanse

w zdobywaniu kwalifikacji. Wiele osób nie musiałyby uczestniczyć w organizowanych specjalnie dla nich programach szkolenia zawodowego, gdyby udało się stworzyć im szanse uzyskania wykształcenia czy zdobycia zawodu. Wgląd w standardy oraz w już nabyte doświadczenia, nieustannie doprowadza do wniosku, iż trzonem polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych powinno być wspieranie takich wysiłków, które przede wszystkim służą ich zawodowej i społecznej integracji.

Osoby niepełnosprawne często wymagają stosowania kilku instrumentów rynku pracy: szkoleń, poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy, pośrednictwa pracy, a także różnych sposobów wspierania integracji społecznej, czy treningów w zakresie kompetencji społecznych i zawodowych. Coraz częściej aktywizacją zawodową tych osób zajmują się organizacje pozarządowe, które rozszerzają swoją ofertę i ukierunkowują działania na zindywidualizowaną pomoc.

Cel ogólny: Wyrównywanie szans zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.

Działania:

- Wspieranie zatrudniania osób niepełnosprawnych w ramach subsydiowanych i niesubsydiowanych miejsc pracy,
- Wspieranie działań mających na celu tworzenie stanowisk pracy w ramach refundacji kosztów z tym związanych,
- Propagowanie i inicjowanie tworzenia systemu samozatrudnienia i tworzenia spółdzielni socjalnych wśród osób niepełnosprawnych,
- Podejmowanie działań na rzecz poszerzenia oferty szkoleniowej dla osób niepełnosprawnych,
- Wspieranie działań podejmowanych przez Warsztaty Terapii Zajęciowej i Zakład Aktywności Zawodowej oraz upowszechnianie informacji o możliwościach zdobycia, podnoszenia i zmian kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych,
- Podejmowanie działań zmierzających do utworzenia stanowiska doradcy zawodowego dla osób niepełnosprawnych,
- Współpraca samorządów z organizacjami pozarządowymi w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
- Promowanie i podejmowanie działań zmierzających do likwidacji barier funkcjonalnych w celu umożliwiania osobom niepełnosprawnym korzystania z usług związanych z integracją zawodową,
- Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w działalności Klubów Integracji Społecznej oraz inicjowanie powstawania nowych,
- Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych poprzez zatrudnienie w ramach wolontariatu,
- Inicjowanie powstania Centrum Integracji Społecznej,
- Rozpowszechnienie informacji dotyczących ulg przysługujących pracodawcom z tytułu zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
- Pozyskiwanie środków pozabudżetowych na realizację zadań z zakresu integracji zawodowej,
- Tworzenie lokalnego systemu preferencji dla podmiotów wspierających realizację zadań w procesie integracji zawodowej osób niepełnosprawnych.

PRIORYTET IV: PARTNERSTWO SPOŁECZNE NA RZECZ WYRÓWNYWANIA SZANS I PRZECIWDZIAŁANIA WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Uzasadnienie wyboru priorytetu

Działający na terenie miasta partnerzy publiczni i społeczni starają się zaspokoić pojawiające się potrzeby osób niesamodzielnych. Pracownicy służb społecznych poprzez diagnozę, oceniają sytuację osoby niepełnosprawnej i jej rodziny, zwracają uwagę nie tylko na istniejące deficyty samodzielności, ale również na te obszary zachowanej sprawności i możliwości działania, które pozwalają na ich aktywność. Diagnoza w znacznej mierze pozwala wyodrębnić bariery utrudniające osobom niepełnosprawnym ich codzienny kontakt i aktywność życiową, co z kolei ułatwia ukierunkowanie pomocy na zniwelowanie tych barier.

Dzięki partnerstwu stwarza się możliwość efektywniejszego wykorzystania posiadanych zasobów na rzecz wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych. Organizacje pozarządowe odgrywają ogromną rolę w zaspokajaniu potrzeb osób niepełnosprawnych. Partnerstwo służy diagnozowaniu, ale również wpływa na rozwiązywanie istotnych problemów osób niepełnosprawnych.

Zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w zaspokajaniu potrzeb osób niepełnosprawnych oraz rozwiązywaniu problemów społecznych powinno odbywać się poprzez zlecanie tym organizacjom zadań zmierzających do poprawy warunków życia społeczno - zawodowego. Dla kompleksowej realizacji działań zawartych w Programie niezbędne jest aktywizowanie organizacji już istniejących oraz inicjowanie tworzenia nowych, otwartych na różnorodne problemy społeczne.

Cel ogólny: Zintegrowanie działań partnerów społecznych na rzecz wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych

Działania:

- Utworzenie Centrum Wolontariatu ze stanowiskiem pracy dla osoby niepełnosprawnej,
- Szkolenie wolontariuszy do podjęcia pracy z osobami niepełnosprawnymi,
- Promocja wolontariatu w działaniach na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym upowszechnienie dobrych praktyk,
- Utworzenie i prowadzenie strony internetowej w obszarze niepełnosprawności z aktualną bazą danych o ofertach pracy i potrzebach osób niepełnosprawnych i wolontariuszach,
- Wzmocnienie roli organizacji pozarządowych w działalności na rzecz osób niepełnosprawnych,
- Współpraca instytucji użyteczności publicznej z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób niepełnosprawnych,
- Usprawnienie przepływu informacji dotyczących osób niepełnosprawnych i ich rodzin poprzez inspirowanie do tego lokalnych mediów.

5. Wdrażanie Programu

5.1 Promocja Programu

Planuje się także działania informacyjno - promocyjne dotyczące Programu, które będą miały na celu dotarcie z informacjami o dokumencie do partnerów oraz potencjalnych beneficjentów, kształtowanie pozytywnego obrazu przedsięwzięcia, jak również wywołanie zainteresowania proponowanymi w nim działaniami. Promocja prowadzona będzie na każdym etapie realizacji programu poprzez Internet, prasę lokalną oraz spotkania informacyjne z partnerami.

5.2 Monitorowanie Programu

Monitoring Programu obejmował będzie następujące działania:

- 1) systematyczne zbieranie danych liczbowych oraz informacji dotyczących realizacji celów operacyjnych,
- 2) prowadzenie analiz i sporządzanie informacji zbiorczych, umożliwiających porównanie danych tematycznych i liczbowych (podsumowania w okresach co 2 lata obowiązywania niniejszego Programu, włączając sprawozdawczość za rok 2016).

Informacje z realizacji Programu przygotowuje Wydział Kultury, Sportu, Współpracy i Rozwoju, które następnie przedkłada Burmistrzowi Miasta Bartoszyce. Program jest dokumentem otwartym, w którym na podstawie oceny efektów jego wdrażania możliwe jest dokonywanie zmian i uzupełnień w trakcie całego okresu realizacji. Przedmiotem monitoringu będą zarówno działania podmiotów wykonujących poszczególne działania, jak też zachowania adresatów *Programu*.

5.3 Finansowanie Programu

Podstawowe źródła finansowania Programu to:

- budżet Miasta oraz Powiatu,
- dotacje z budżetu Państwa na realizację zadań zleconych,
- środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki finansowe z funduszy unijnych, pozyskiwane zarówno przez jednostki organizacyjne Miasta (w tym w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi), jak i przez organizacje pozarządowe realizujące projekty społeczne w partnerstwie z Miastem (w tym Europejski Fundusz Społeczny, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020),
- środki finansowe innych podmiotów współpracujących z Miastem w zakresie planowania i realizacji priorytetów i celów Programu (np. pracodawcy).

Zakończenie

Zmierzanie do maksymalnej normalizacji życia osób niepełnosprawnych – to aktualne tendencje dotyczące również naszego Miasta.

Diagnoza środowiska osób niepełnosprawnych pozwala nam stwierdzić, że znaczna część osób niepełnosprawnych zamieszkujących Bartoszyce jest wyłączone z aktywnego życia społecznego i zawodowego. Osoby niepełnosprawne napotyka w środowisku fizycznym bariery architektoniczne, urbanistyczne, transportowe i techniczne np. brak dostępności do budynków użyteczności publicznej, niemożliwość swobodnego i samodzielnego poruszania się w terenie zabudowanym i niezabudowanym, brak dostępu do publicznych środków komunikacji, parkingów. Istniejące środowisko nie uwzględnia w większości potrzeb i możliwości osób niepełnosprawnych o różnego rodzaju schorzeniach. Istnieje potrzeba prawidłowych rozwiązań, zapewniających niezbędne warunki do korzystania z obiektów użyteczności publicznej, oświaty, kultury, itp. Gmina, z szerokim i aktywnym udziałem środowisk osób niepełnosprawnych, podejmuje szereg działań w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych i stworzenia możliwości znalezienia właściwego miejsca w społeczeństwie.

Sformułowane cele miejskiego Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych ukierunkowane są w stronę poglądu, który nie postrzega już fizycznych, czy psychicznych ograniczeń jednostki jako podstawowego problemu, skupiając się raczej na potencjale, jaki dana osoba może wnieść w życie społeczne i zawodowe oraz na poszanowaniu jej praw człowieka.

Główną przesłanką dokumentu jest koordynacja zadań jednostek działających na rzecz osób niepełnosprawnych, tak by osoby te mogły korzystać z równych szans, które obejmują między innymi walkę z dyskryminacją, ułatwianie samodzielnego życia, promowanie większej integracji społecznej, zwiększanie możliwości edukacji, szkoleń, kształcenia ustawicznego i zatrudnienia, zwiększanie dostępności i podniesienie jakości opieki oraz technologii wspomagających osoby niepełnosprawne. Utrzymanie równego statusu obywatelskiego osób niepełnosprawnych można osiągnąć poprzez nadanie im równych i równie efektywnych praw w dostępie i uczestniczeniu we wszystkich dziedzinach życia.

Wszystkie te aspekty stanowią odważne wyzwanie, a pozytywny wymiar będzie możliwy do osiągnięcia pod warunkiem zaangażowania się i aktywnego uczestnictwa w realizacji podejmowanych przedsięwzięć – zarówno samorządu gminy, jak i organizacji pozarządowych oraz innych jednostek związanych z realizacją przyjętych celów. Niezbędne do realizacji założonych celów jest pełne wykorzystanie lokalnych możliwości, przy ich finansowym wsparciu z zewnątrz. Istotną rolę odgrywać będzie także aktywność społeczna i rozwój wolontariatu. W przeciwnym razie nigdy nie zostanie uświadomiony potencjał jaki posiadają osoby niepełnosprawne ani też nie zostanie w pełni wykorzystany wkład jaki mogą one wnieść w życie społeczne Miasta. Realizacja określonych w dokumencie założeń, winna przynieść konkretne efekty i pozwolić na rozwiązanie podstawowych problemów osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie miasta Bartoszyce.

Tabela nr 2 – Priorytety i działania programowe w formie tabelarycznej na lata 2017-2021.

Priorytet 1 Profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności	Od kiedy	Do kiedy	Źródło finansowania	Współrealizatorzy
Działania				
1. Inicjowanie działań na rzecz wczesnego wspomagania rozwoju dzieci niepełnosprawnych.	2017	2021	Narodowy Fundusz Zdrowia, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy Fundusze pomocowe NGO (tłum. org. pozarządowe)	Zakłady Opieki Zdrowotnej w tym Szpital Powiatowy Urząd Miasta Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Starostwo Powiatowe Placówki oświatowe Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji NGO
2. Inicjowanie opracowywania lokalnych programów dotyczących zapobiegania niepełnosprawności.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy Fundusze pomocowe NGO	MOPS Urząd Miasta Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Placówki oświatowe NGO
3. Inicjowanie opracowywania lokalnych programów na rzecz zdrowego stylu życia i ograniczania skutków niepełnosprawności.	2017	2021	Samorząd Powiatowy Samorząd Miejski Narodowy Fundusz Zdrowia NGO	MOPS Urząd Miasta Placówki oświatowe Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna PCPR NGO
4. Podejmowanie działań w zakresie świadomego macierzyństwa osób niepełnosprawnych, w tym w szczególności z zaburzeniami psychicznymi	2017	2021	Samorząd Powiatowy Samorząd Miejski Narodowy Fundusz Zdrowia Fundusze pomocowe NGO	Szpital Powiatowy ZOZy Urząd Miasta Starostwo Powiatowe MOPS, PCPR NGO

5. Inicjowanie organizowania seminariów i akcji uświadamiających na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.	2017	2021	Komenda Powiatowa Policji Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy NGO	Komenda Powiatowa Policji WORD Placówki oświatowe Straż Miejska NGO
6. Podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania wypadkom wodnym (szczególnie wśród dzieci i młodzieży), wypadkom przy pracy i w gospodarstwach domowych.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy NGO Fundusze pomocowe	Urząd Miasta Komenda Powiatowa Policji, Placówki oświatowe Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna Straż Pożarna NGO
7. Podejmowanie działań zmierzających do doposażenia w sprzęt rehabilitacyjny placówek i instytucji zajmujących się rehabilitacją osób niepełnosprawnych.	2017	2021	PFRON Instytucje zabezpieczenia społecznego (Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Zakład Usług Społecznych) Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy NGO	MOPS PCPR Urząd Miasta Placówki oświatowe
8. Inicjowanie tworzenia punktów sprzedaży i wspieranie działalności wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego, środków pomocniczych dla osób niepełnosprawnych.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy PFRON NFZ, Fundusze pomocowe NGO	MOPS Urząd Miasta NGO
9. Podejmowanie działań na rzecz stworzenia możliwości uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy PFRON NFZ, Fundusze pomocowe NGO	MOPS Urząd Miasta Placówki oświatowe PCPR NGO
10. Stworzenie systemu preferencji w zakresie przydziału mieszkań osobom niepełnosprawnym.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy

Priorytet 2 <i>Integracja społeczna osób niepełnosprawnych</i>	Od kiedy	Do kiedy	Źródło finansowania	Współrealizatorzy
<u>Działania</u>				
1. Wspieranie placówek, instytucji i stowarzyszeń zajmujących się rehabilitacją i innymi działaniami podejmowanymi na rzecz osób niepełnosprawnych.	2017	2021	Samorząd Miejski PFRON Fundusze pomocowe	MOPS Samorząd Miasta PCPR
2. Inicjowanie tworzenia grup, placówek, ośrodków wsparcia oraz rozwoju usług opiekuńczych dla rodzin z osobami niepełnosprawnymi.	2017	2021	Samorząd Miejski Budżet Państwa inne źródła zewnętrzne	Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji MOPS PCPR NGO inne podmioty
3. Prowadzenie poradnictwa terapeutycznego oraz punktów informacji dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy PFRON, EFS Urząd Marszałkowski Budżet Państwa inne źródła zewnętrzne	Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji MOPS, PCPR NGO inne podmioty
4. Upowszechnienie i promowanie dostępu do usług terapeutycznych dla członków rodzin osób niepełnosprawnych, w tym na bazie ośrodków wsparcia (między innymi tworzenie bazy teleadresowej placówek i punktów specjalistycznych oraz popularyzacja rodzaju świadczonych przez nie usług).	2017	2021	Samorząd Miejski i Powiatowy PFRON, EFS Urząd Marszałkowski Budżet Państwa inne źródła zewnętrzne	Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji MOPS, PCPR, Gminne Centrum Informacji, NGO placówki oświatowe inne podmioty
5. Wspieranie rodzin z osobą niepełnosprawną poprzez upowszechnienie i rozwój usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych.	2017	2021	Samorząd Miejski i Powiatowy PFRON, EFS Urząd Marszałkowski Budżet Państwa inne źródła zewnętrzne	MOPS Urząd Miasta Placówki oświatowe Powiatowa Stacja Sanitarno- Epidemiologiczna PCPR, NGO

6. Kontynuacja realizacji Programu Miejskiego Centrum Organizacji Pozarządowych Pomocy Społecznej.	2017	2021	Samorząd Miejski PFRON Fundusze pomocowe	MOPS Samorząd Miasta
7. Upowszechnianie działalności artystycznej osób niepełnosprawnych w lokalnych mass – mediach.	2017	2021	Samorząd Miejski PFRON Fundusze pomocowe NGO	Instytucje kultury MOPS Samorząd Miasta NGO Lokalne media
8. Dostosowanie placówek użyteczności publicznej w tym placówek oświatowych do potrzeb osób niepełnosprawnych	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy Samorząd Województwa PFRON	Urząd Miasta Samorząd Powiatowy PCPR Jednostki organizacyjne samorządu, NGO
9. Dostosowanie części mieszkań komunalnych do wymogów osób niepełnosprawnych.	2017	2021	Samorząd Miejski PFRON Fundusze pomocowe NGO Budżet Państwa	Urząd Miasta Jednostki organizacyjne samorządu NGO PCPR
10. Upowszechnianie informacji o możliwościach dostosowania mieszkań do wymogów osób niepełnosprawnych.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy PFRON	MOPS PCPR NGO
11. Podjęcie działań w zakresie utworzenia mieszkań chronionych i hostelu dla osób niepełnosprawnych.	2017	2021	Samorząd Miejski PFRON Fundusze pomocowe Organizacje pozarządowe Budżet Państwa	MOPS PCPR NGO Samorząd Miejski
12. Popularyzowanie i promowanie działań właścicieli i administratorów lokali na rzecz likwidacji barier architektonicznych.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy	Samorząd Miejski i Powiatowy Lokalne mass-media
13. Likwidacja barier architektonicznych w pieszych ciągach komunikacyjnych.	2017	2021	Samorząd Miejski PFRON Fundusze pomocowe	Urząd Miasta Jednostki organizacyjne samorządu, NGO

14. Montaż sygnalizacji dźwiękowej na przejściach z sygnalizacją świetlną dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych.	2017	2021	Samorząd Miejski PFRON	Urząd Miasta Zarządcy dróg
15. Pozyskiwanie środków na zakup transportu dostosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych. Rozszerzenie i popularyzacja oferty usług transportowych.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Województwa PFRON NGO	Urząd Miasta Jednostki organizacyjne samorządu NGO
16. Wydzielanie na parkingach miejsc dla osób niepełnosprawnych.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Województwa PFRON	Urząd Miasta Jednostki organizacyjne samorządu, NGO
17. Dostosowanie części taboru komunikacji miejskiej oraz częstotliwości jego przejazdów do potrzeb osób mających trudności w poruszaniu się oraz do lokalizacji placówek działających na ich rzecz.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Województwa PFRON	Urząd Miasta Jednostki organizacyjne samorządu NGO
18. Opracowanie i popularyzowanie mapy dostępności otoczenia dla osób niepełnosprawnych (oznaczenie miejsc dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych).	2017	2021	Samorząd Miejski	Urząd Miasta NGO
19. Dofinansowanie budowy, rozbudowy i modernizacji obiektów, służących osobom niepełnosprawnym w tym placówek wsparcia funkcjonujących w ramach MOPS.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatu PFRON Fundusze pomocowe	Samorząd Miejski Samorząd Powiatu Jednostki organizacyjne samorządu
20. Adaptacja pomieszczeń oraz wyposażenie w sprzęt niezbędny uczniom niepełnosprawnym w placówkach oświatowych.	2017	2021	PFRON Fundusze pomocowe Samorząd Miejski	Samorząd Miejski Samorząd Powiatu Jednostki organizacyjne samorządu
21. Doposażenie w sprzęt rehabilitacyjny placówek wsparcia i organizacji pozarządowych zajmujących się osobami niepełnosprawnymi (w tym między innymi Warsztaty Terapii Zajęciowej SION, placówki wsparcia MOPS itp.).	2017	2021	PFRON Fundusze pomocowe	Samorząd Miejski Samorząd Powiatu Jednostki organizacyjne samorządu, NGO
22. Kontynuacja Bartoszyckich Spotkań Artystycznych Osób Niesamodzielnych.	2017	2021	Samorząd Miejski PFRON	MOPS Samorząd Miejski

			Fundusze pomocowe	Instytucje kultury NGO
23. Kontynuacja Wojewódzkiego Przeglądu Twórczości Artystycznej Ośrodków Szkolno – Wychowawczych.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy PFRON Fundusze pomocowe	Ośrodek Szkolno - Wychowawczy Instytucje kultury NGO
24. Organizowanie Dnia Godności Osób Niepełnosprawnych.	2017	2021	Samorząd Miejski PFRON Fundusze pomocowe	Instytucje kultury NGO
25. Organizowanie Dnia Treningu Aktywności Motorycznej.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy PFRON Fundusze pomocowe	Samorząd Miejski Samorząd Powiatu Ośrodek Szkolno – Wychowawczy Placówki oświatowe NGO
26. Organizowanie ogólnodostępnych imprez, wystaw, aukcji, spartakiad, zawodów sportowych, przeglądów artystycznych oraz umożliwienie udziału w nich osobom niepełnosprawnym.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy PFRON Fundusze pomocowe NGO	MOPS Bartoszycki Ośrodek Sportu i Rekreacji OSW BDK MBP Placówki oświatowe NGO
27. Prowadzenie punktu książki mówionej i z dużą czcionką dla osób niewidomych i słabo widzących.	2017	2021	Samorząd Miejski NGO, Fundusze pomocowe	NGO Miejska Biblioteka Publiczna
28. Propagowanie idei sportowych wśród osób niepełnosprawnych - wspieranie tworzenia i działalności stowarzyszeń i klubów sportowych.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy NGO	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy BOSiR NGO

29. Podejmowanie działań zmierzających do doskonalenia i funkcjonowania oddziałów integracyjnych w szkołach i przedszkolach oraz zapewnienie kompleksowego wsparcia dla uczniów oddziałów integracyjnych.	2017	2021	Samorząd Miejski PFRON NGO	Zespół Administracji Oświaty Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji Samorząd Miasta NGO Placówki oświatowe
30. Wspieranie działań w zakresie kultury skierowanych do osób niepełnosprawnych.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatu PFRON NGO	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy Instytucje kultury NGO
31. Zapewnienie warunków funkcjonowania grup rewalidacyjno-wychowawczych celem realizacji obowiązku szkolnego przez dzieci niepełnosprawne intelektualnie w stopniu głębokim.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy PFRON NGO	ZAO Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy OSW Placówki oświatowe NGO
32. Zapewnienie opieki metodycznej dla nauczycieli pracujących z dziećmi niepełnosprawnymi.	2017	2021	Samorząd Powiatowy Budżet Państwa	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy PCRE, OSW Placówki oświatowe, NGO
33. Współpraca placówek, organizacji i instytucji wspierających osoby niepełnosprawne.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy NGO	Samorząd Miejski i Powiatowy PCRE Jednostki organizacyjne samorządu, NGO
34. Opracowanie tablic informacyjnych o działalności instytucji zajmujących się osobami niepełnosprawnymi w placówkach opieki zdrowotnej.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy	Urząd Miasta Jednostki organizacyjne samorządu, NGO
35. Dowożenie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej do placówek oświatowych.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Gminny NGO	ZAO OSW NGO

36. Podnoszenie kwalifikacji osób pracujących na rzecz niepełnosprawnych.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy Fundusze pomocowe	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy PCRE Placówki oświaty, NGO
37. Aktywizacja i edukacja rodzin z problemem niepełnosprawności (grupy wsparcia, warsztaty i szkolenia tematyczne, promocja, wspieranie itp.).	2017	2021	Samorząd Miejski PFRON, EFS, Budżet Państwa inne źródła zewnętrzne	PCRE PCPR NGO, inne podmioty
38. Zwiększanie świadomości środowiska lokalnego w zakresie integracji i szczególnych potrzeb osób niepełnosprawnych.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy Fundusze pomocowe PFRON	Samorząd Miejski i Powiatowy PCRE Placówki oświaty, NGO PCPR
39. Przygotowanie oceny sytuacji życiowej rodzin z osobami niepełnosprawnymi w naszym mieście na podstawie grupy reprezentatywnej wybranej przez podmioty odpowiedzialne za realizację działania.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy Budżet Państwa PFRON	UMB, MOPS PCPR, Powiatowy Urząd Pracy NGO, inne podmioty
40. Profesjonalne szkolenie pracowników instytucji użyteczności publicznej do kontaktów z osobami z ograniczonymi możliwościami komunikowania się.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy Fundusze pomocowe	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy PCRE Placówki oświaty NGO
41. Objęcie preferencjami uczniów niepełnosprawnych w zakresie uzyskiwania stypendiów.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatu Budżet Państwa PFRON, Fundusze pomocowe	Samorząd Miejski, ZAO Samorząd Powiatowy

Priorytet 3 <i>Integracja zawodowa osób niepełnosprawnych</i>	Od kiedy	Do kiedy	Źródło finansowania	Współrealizatorzy
<u>Działania</u>				
1. Wspieranie zatrudniania osób niepełnosprawnych w ramach subsydiowanych i niesubsydiowanych miejsc pracy.	2017	2021	Fundusz Pracy PFRON Źródła zewnętrzne Pracodawcy	PUP PCPR Organizacje pozarządowe

2. Wspieranie działań mających na celu tworzenie stanowisk pracy w ramach refundacji kosztów z tym związanych.	2017	2021	Fundusz Pracy PFRON Pracodawcy	PUP PCPR Pracodawcy NGO
3. Propagowanie i inicjowanie tworzenia systemu samozatrudnienia i tworzenia spółdzielni socjalnych wśród osób niepełnosprawnych.	2017	2021	Fundusz Pracy PFRON Źródła zewnętrzne	PUP PCPR NGO
4. Podejmowanie działań na rzecz poszerzenia oferty szkoleniowej dla osób niepełnosprawnych.	2017	2021	Fundusz Pracy Samorząd Powiatowy Samorząd Miejski PFRON Źródła zewnętrzne Organizacje pozarządowe	PUP PCPR MOPS Placówki oświaty NGO
5. Wspieranie działań podejmowanych przez Warsztaty Terapii Zajęciowej i Zakładu Aktywności Zawodowej oraz upowszechnianie informacji o możliwościach zdobycia, podnoszenia i zmian kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych.	2017	2021	PFRON Samorząd Powiatowy Źródła zewnętrzne	Samorząd Powiatowy PCPR GCI NGO
6. Podejmowanie działań zmierzających do utworzenia stanowiska doradcy zawodowego dla osób niepełnosprawnych.	2017	2021	Fundusz Pracy PFRON Jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego	PUP PCPR Samorządy miejskie i powiatowe, NGO
7. Współpraca samorządów z organizacjami pozarządowymi w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.	2017	2021	Fundusz Pracy PFRON Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy	MOPS PCPR PUP Urząd Miasta NGO
8. Promowanie i podejmowanie działań zmierzających do likwidacji barier funkcjonalnych w celu umożliwienia osobom niepełnosprawnym korzystania z usług związanych z integracją zawodową.	2017	2021	PFRON Pracodawcy	PCPR Pracodawcy

9. Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w działalności Klubów Integracji Społecznej oraz inicjowanie powstawania nowych.	2017	2021	Źródła zewnętrzne Samorząd Miejski	MOPS NGO
10. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych poprzez zatrudnienie w ramach wolontariatu.	2017	2021	Źródła zewnętrzne Samorząd Miejski	Centrum Wolontariatu
11. Inicjowanie powstania Centrum Integracji Społecznej.	2017	2021	Samorząd Województwa Fundusz Pracy Samorząd Miejski	Samorząd Miejski Instytucje rynku pracy NGO, Pracodawcy
12. Rozpowszechnienie informacji dotyczących ulg przysługujących pracodawcom z tytułu zatrudnienia osób niepełnosprawnych.	2017	2021	Fundusz Pracy PFRON Fundusze pomocowe	PUP PCPR Placówki oświatowe
13. Pozyskiwanie środków pozabudżetowych na realizację zadań z zakresu integracji zawodowej.	2017	2021	Fundusze pomocowe Budżety samorządów lokalnych Organizacje pozarządowe	PUP PCPR Placówki oświatowe NGO
14. Tworzenie lokalnego systemu preferencji dla podmiotów wspierających realizację zadań w procesie integracji zawodowej osób niepełnosprawnych.	2017	2021	PFRON Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy

Priorytet 4 Partnerstwo społeczne na rzecz wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych	Od kiedy	Do kiedy	Źródło finansowania	Współrealizatorzy
Działania				
1. Utworzenie Centrum Wolontariatu ze stanowiskiem pracy dla osoby niepełnosprawnej.	2017	2021	PFRON Samorząd Miejski i Powiatowy Fundusze pomocowe, NGO	MOPS Samorząd Miejski i Powiatowy PUP NGO

2. Szkolenie wolontariuszy do podjęcia pracy z osobami niepełnosprawnymi.	2017	2021	PFRON Samorząd Miejski i Powiatowy Fundusze pomocowe, NGO	MOPS Samorząd Miejski i Powiatowy NGO
3. Promocja wolontariatu w działaniach na rzecz osób niepełnosprawnych.	2017	2021	PFRON Samorząd Miejski i Powiatowy Fundusze pomocowe, NGO	MOPS Samorząd Miejski i Powiatowy BDK, MBP Placówki oświatowe, NGO
4. Utworzenie i prowadzenie strony internetowej w obszarze niepełnosprawności z aktualną bazą danych o ofertach pracy i potrzebach osób niepełnosprawnych i wolontariuszach.	2017	2021	PFRON Samorząd Miejski i Powiatowy Fundusze pomocowe	MOPS Samorząd Miejski i Powiatowy NGO
5. Wzmocnienie roli organizacji pozarządowych w działalności na rzecz osób niepełnosprawnych	2017	2021	PFRON Samorząd Miejski i Powiatowy Fundusze pomocowe, NGO	MOPS Samorząd Miejski i Powiatowy NGO PCPR
6. Współpraca instytucji użyteczności publicznej z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób niepełnosprawnych.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy NGO	Samorząd Miejski i Powiatowy Jednostki organizacyjne NGO
7. Usprawnienie przepływu informacji dotyczących osób niepełnosprawnych i ich rodzin poprzez inspirowanie do tego lokalnych mediów.	2017	2021	Samorząd Miejski Samorząd Powiatowy NGO	Samorząd Miejski i Powiatowy i ich jednostki organizacyjne Lokalne mass – media NGO